

Анализ на управленската програма на правителството 2014 -2018 г.

Преди броени дни правителството прие управленска програма за 4-годишен период <http://www.government.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&p=0212&n=3374&g=> (прикачен файл към публикацията), в която представя **конкретните мерки за осъществяването на общите цели**, декларирани през октомври 2014 г. при сформирани на управляващата коалиция <http://www.zelenizakoni.com/novini/5-speshni-stpki-za-prirodata-preporchaha-ekspertite-na-zeleni-zakoni-na-noviya-kabinet-gerb> .

От гледна точка на политиките за околна среда, наблюдавани от екипа „Зелени закони“, забелязваме **както обещаващи намерения, така и заявени мерки, чието съдържание и ефективност предизвикват въпроси.**

1. Тема „БИОРАЗНООБРАЗИЕ И ГОРИ“

Темата за **опазване на БИОРАЗНООБРАЗИЕТО И ГОРИТЕ** е развита в раздели 14. *Земеделие, селско стопанство и гори* и 15. *Екология и опазване на околната среда*. Отново се откроява „**принципът на икономическата целесъобразност**“, който бе заявен като приоритет от декларацията на коалиционното правителство през октомври 2014 г. и произлиза от приоритетите на предизборната програма на Реформаторския блок. В **Приоритет 15.4. Промени в процедурите за оценка на състоянието на околната среда. Принципът за икономическа целесъобразност** вече виждаме в конкретните мерки и, че „*икономически целесъобразен*“ според правителството е подходът на улесняване на инвестиционните предложения чрез **Облекчаване на дребния и среден бизнес във връзка с процедурите по ОВОС –цел 5 от този приоритет. Освен опасностите за биоразнообразието, които включват намеренията за „Премахване на разрешителния режим за изграждане и експлоатация на предприятия и съоръжения с висок рисков потенциал“** и „*Извеждане от обхвата на Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети на част от дейностите по използване на водите*“, следва да се посочи, че сегашните процедури по ОВОС, разписани в ЗООС, представляват транспониране на закони на ЕС и България няма право да ги променя.

Към разписаните мерки можем да отбележим и други акценти, като някои от тях дават **положителни сигнали** от страна на правителството.

Конкретно за областта на опазване на природата в раздел 15:

Обявяването на защитените зони по Директивата за хабитатите е обявено за приоритет и МОСВ започна усилена работа за това още от първите дни на Министър Василева. Тази инициатива на г-жа Василева за обявяване на всички зони до края на 2015 безспорно е за адмириране. Първите заповеди показват и намерението на правителството да се решават проблемите с опазването на дюните по Черноморието – с предложените ограничения за застрояване на дюните на Камчийски пясъци. За съжаление

няколкогодишното забавяне на този процес (не случайно ЕК дава 6 години срок за публикуването на тези заповеди – време което не беше използвано от Национална служба за защита на природата (НСЗП) за работа върху заповедите) ще окаже много сериозно отрицателно влияние върху качеството на обществените дискусии и ние очакваме, както конфликти с различни ползватели, така и отпадане на смислени режими поради недостатъчно време за ефективната им комуникация съсзаинтересованите страни. **Силно положителен знак от страна на правителството е, че след 6 години бавене от страна на НСЗП поне процесът започна и ние ще следим как България се справя с това предизвикателство.**

За съжаление с това се и изчерпва темата с Натура 2000. **Няма формулиран управленски приоритет за създаването на структури за управление на защитените зони, въпреки че това е формулирано от ЕК като един от основните ни приоритети за този планови период. Няма формулиран приоритет и за разработване и прилагане на планове за управление на защитени зони, което е последния и много съществен елемент на една функционираща Натура 2000 мрежа.**

В управленската програма няма формулиран управленски приоритет относно прилагането на **Закона за защитените територии, решаването на проблемите с браконьерството в Националните паркове и влажните зони по Черноморското крайбрежие, както и приемането и прилагането на плановете за управление на нашите Национални и Природни паркове.**

Не е съвсем ясно в каква насока са приоритетите за промяна на Закона за биологичното разнообразие и Закона за защитените територии. Не е формулиран приоритет за тяхното ефективно прилагане – по принцип и двата закона са много добри, на ниво над световното и това, което липсва е тяхното прилагане. Досегашната политика на НСЗП създава опасения, че приоритетно в Закона за защитените територии може да се окаже премахване на забраната за строителство и разрешаване на дърводобива в Националните паркове. Спомняме си много добре едни приоритетни поправки на ЗЗТ предложени от настоящото ръководство на НСЗП по времето на правителството на Сакскобурготски, чийто знак е определено отрицателен.

Предстои да бъде уточнено и реализирането на Програма „Биологично разнообразие и екосистемни услуги“, финансирана от Европейско икономическо пространство 2009-2014 г. Липсва яснота защо тя е издигната на висше ниво на управленски приоритет при условие, че това е само един от билатералните донорски финансираня.

За съжаление **до приемането на липсващите Национална стратегия и Национален план за опазване на биоразнообразието, Правителството даже и при добро желание ще е сериозно затруднено да формулира цялостна система от качествени управленски приоритети в областта на опазването на природата.**

В областта на УПРАВЛЕНИЕТО НА ГОРИТЕ в раздел 14:

Добре е, че за правителството посочва като свой **Приоритет под номер 14.3. „Законодателни мерки за ограничаване на незаконната сеч на българските гори. Намаляване на обема на търговията със сурова дървесина след оценка на**

икономическия ефект; при необходимост – налагане на мораториум“. При все това, предстои да видим дали планираните конкретни мерки ще имат ефект. Окуражаващи са и конкретните мерки, разписани за постигане на **Цел 14 от Приоритет 14.2** „Увеличаване дела на зелената икономика, основана на гори, с 3% (основна на ЕС)“: Създаване на стимули за развитие на зелена икономика, основана на пазарни принципи; Разработване на Наредба за обществени екосистемни ползи, съгласно Глава 17 от Закона за горите; Провеждане на национална горска инвентаризация.“ Следва обаче да изтъкнем, че това е **стратегическа цел** на ЕС, която е задължителна за България, а не инициатива на правителството.

Няма формулиран управленски приоритет за **решаване на проблема със заменките на гори и селскостопански земи**. Формулираните приоритети за Земеделие, селскостопанство и гори не решават основните актуални проблеми, посочени в секция „Приоритети“ към тема „Биоразнообразие и гори“ от платформата Зелени закони.

2. Тема „УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА“

Темата „Устройство на територията“ разгледана в Раздели 3 „Икономика и растеж“ и 13 „Регионална политика“

От „Зелени закони“ приветстваме заявените приоритети на правителството по приемане на актуални Общи устройствени планове –ОУП за цялата територия на всички общини в Република България, за **гарантиране на устойчиво развитие на Черноморските общини** чрез разработване на ОУП за 50% от Черноморските общини и за обновяване и осигуряване на достъп до кадастъра, които отговарят и на някои от предлаганите от нас „Приоритети“ към тема „Устройство на територията“ от платформата ни. Въпросите ни по тези приоритети са най-вече към изпълнимостта на заложените цели в рамките на 4-годишния мандат на правителството и към доброто планиране на нужните стъпки.

Имаме, обаче, съмнения към ефекта върху опазването на природата от някои други планирани от правителството инициативи:

В раздел 3. „Икономика и растеж“ е вписан **Приоритет 3.5. Подобряване на бизнес средата в България за насърчаване на инвестиционната активност и подкрепа на българските производители**. Тук четем смущаващите планиран действия по Усъвършенстване на нормативната уредба в областта на устройството на територията и инвестиционното проектиране чрез изготвяне на проекти за изменение и допълнение на подзаконовни нормативни актове към Закона за устройство на територията, с които се цели „Създаване на устройствена основа и актуализиране на съществуващата за изграждането на обекти с национално значение, за обекти с обхват и значение повече от една област и за обекти на транспортната техническа инфраструктура –цел 18. На фона на липсата на промени в ЗУТ в съответствие с критиките от Орхуската конвенция, не е ясно дали законови изменения за улеснение на строителството няма допълнително да компрометират недостатъчния достъп до правосъдие по въпросите

за околната среда в рамките на процедурите по ЗУТ, който вече е констатиран. <http://www.zelenizakoni.com/novini/v-pismo-do-orhus-ot-yanuari-mosv-otricha-problema-ss-sotvetstvie-na-zut-km-orhuskata>

Тази цел, разгледана в съчетание с вече описания по-горе проблем с планираното улесняване на процедурите по ОВОС, както и на фона на Приоритет 3.13. Намалване на разрешителните, съгласувателните и лицензионните режими в случаите, където е възможно преминаване само към уведомителен режим с изрично посочените в него намерения за „облекчаване на съгласувателни режими, действащи по силата на специални закони“, „Обосновани предложения за промени в специализираното законодателство“ и „Изменение на Закона за устройство на територията и подзаконовите нормативни“ повдига съществени съмнения за възможно компрометиране на процедурите по ЗООС, ЗЗТ и ЗБР, които гарантират, че инвестиционните предложение не увреждат природата.

3. Тема „КЛИМАТ“

Като конкретно съдържание тема „Климат“ е представена в приоритети от област 15 „Екология и опазване на околната среда“. Тази тема е основна в 3 от 9-те цели на Приоритет 15.1. „Опазване на природата, смекчаване на неблагоприятните климатични изменения и устойчив икономически растеж чрез енергийна и ресурсна ефективност“ (Цел 1: Адаптация към настъпилите неблагоприятни климатични изменения, Цел 2: Ефективно прилагане на Европейската схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове съгласно Директива 2003/87/ЕО и участие на българските оператори в нея, и Цел 3: Изпълнение и координация на дейности, предвидени в българските стратегически документи по изменение на климата, в съответствие с европейските изисквания). Предвидените мерки по цели 1 и 2, обаче, са много общо формулирани и липсва срок за осъществяването им, което не отразява спешността на необходимите действия, особено по отношение на мерки за адаптиране към вече ясно проявяващи се и у нас неблагоприятни ефекти от промени в климата. Цел 3 е по-конкретна като съдържание, но отново без срокове. Това е особено важно за мярката „отчет за изпълнение на третия Национален план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020 г.“: необходимо е изготвянето на междинен отчет до края на 2015 – началото на 2016 г., за да се актуализира този дългосрочен план съобразно променените условия в страната и с отчитане на новите моменти в европейските и международни политики за реагиране на промени в климата от 2012 г. досега. А мярката „Изготвяне и докладване на прогнозите на емисии на парникови газове на Република България до 2030 г. съгласно новия енергиен баланс до 2050 г.“ трябва вече да е изпълнена, за да може България да се включи във формулирането на общи за ЕС цели за намаляване на тези емисии, тъй като до края на м. март 2015 г. всяка страна по Рамковата конвенция по изменение на климата (РКОНИК) трябва да изготви и представи предложения за национално определени приноси (Intended Nationally Determined Contributions, INDCs), а до края на м. май те да бъдат съответно обобщени и включени в чернови вариант на международно споразумение (https://twitter.com/UN_ClimateTalks/status/553235523880628226).

Темата „Климат“ присъства и в Приоритет 15.5. „Въвеждане на последователна политика за стимулиране на развитието на ресурсна и енергийна ефективност и постигане на целите, свързани с политиките по изменение на климата“, в който има *Цел 21*: Предприемане на действия за продължаване на финансирането на проекти за енергийна ефективност чрез Националния доверителен екофонд в рамките на Схемата за зелени инвестиции, само с една мярка („Провеждане на преговори с Република Австрия във връзка с икономистите по сделките за покупко-продажба на Предписани емисионни единици с основна цел договаряне възможно най-голяма част от спестяванията да бъдат използвани за финансиране на допълнителни проекти по Схемата за зелени инвестиции“). Освен че е недостатъчно да се залага само една цел за спешно необходимата на България последователна политика за стимулиране на развитието на ресурсна и енергийна ефективност, тя се ограничава и само до действия за осигуряване финансирането на „допълнителни проекти по Схемата за зелени инвестиции“. **По отношение на тази цел/приоритет, може и трябва да се намерят връзка и съгласуване с предвидени действия и мерки в други области и приоритети на Програмата, като например следните от област 11 Енергетика:**

- Приоритет 11.2. Неотложни действия за провеждане на пазарни реформи и финансова стабилизация, от които зависи постигането на дългосрочни стратегически цели в енергетиката. Приемане на енергийната стратегия на България до 2030 г. с поглед до 2050 г. и национална стратегия за енергийна ефективност;
- Приоритет 11.7. Приоритет на енергийната ефективност пред изграждането на нови мощности.

В резюме, планираните в област 15 конкретни мерки по тема "Климат" са добри като съдържание/намерение, но трябва да бъдат с ясни срокове - реализацията на повечето от тези мерки трябва да е до края на тази, или първите месеци на 2016 г. Необходимо е също да се свържат/съгласуват - и като съдържание, и като време за изпълнение, приоритети, цели и мерки от други области в Програмата, които имат индиректно връзка с тема "Климат" - например "Външна политика", "Енергетика", „Еврофондове“. Тъй като тема "климат" има връзка/отношение с почти всички сектори на икономиката, смятаме, че **Програмата би спечелила в посока на по-голям интегритет и вътрешна логика и от обратното - като се свържат/съгласуват приоритети, цели и мерки от различни области в Програмата с цели и мерки от тема "климат". Такава е например *Цел 1*: Адаптация към настъпилите неблагоприятни климатични изменения" от област 15 „Екология и опазване на околната среда“ - мерки към такава цел може да има в области 3 "Икономика и растеж", 13 "Регионална политика", 14 "Земеделие, селско стопанство и гори".**

4. Тема „РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ“

Темата за **развитието на селските райони** е развита в приоритет 14 „Земеделие, селско стопанство и гори“, а също така и в част 13.6 Изработване на стратегия за българското село – под приоритет 13 „Регионална политика“.

Трябва да се отбележи, че предложеният вариант за разработване на Стратегия за българското село е намерение и заявка за стъпка в правилната посока от страна на правителството. Един от основните проблеми, които се отчитаха към настоящият момент бе липсата на национално отговорна политика за развитие на селските региони и българското село. От тази гледна точка можем да кажем, че **правителството ясно е идентифицирало нуждата от подобна стратегия, чрез която да се опита да зададе ясни цели за бъдещото развитие на селото.** Самото осъзнаване на тази проблематика обаче не означава и ясна идея за изграждането и не на последно място за нейното прилагане. Към настоящият момент България има налични редица стратегии, , но или не са приложими или ако са, никой няма воля и желание да ги следва. Необходимо е да отчетем и факта, че **разработването на подобна стратегия, трябва да е задължително съгласувано и комплексно разглеждано, както по отношение на останалите стратегическите документи, така и по отношение на оперативните, инвестиционно-икономически, социални, екологични и други инструменти,** чрез които ще се реализира цялостната програма. Важно е също така да се отбележи и необходимостта от съответствие между най-главният или поне би трябвало да е най-важен стратегически документ Национална програма за развитие: България 2020, а също така и със Споразумението за партньорство на Република България 2014-2020 г. Такова съответствие формално присъства, но буди интерес как правителството смята да изпълни всички заложените цели от НПП България 2020 в рамките на един 4 годишен мандат, та дори и да ги надхвърли. Изброените в правителствената програма цели пораждаат несъмнен респект и уважение във всеки нас от гледна точка на актуалност в целеполагането, но също така и по отношение на мащаба и сроковете. Считаме, че **така разписана програмата всъщност демонстрира разфокусираност и липса на концентрирано и целенасочено въздействие върху най-критичните проблеми,** а те са:

- Обезлюдяване на големи части от територията на страната;
- Задълбочаване на неблагоприятните демографски тенденции и засилване на негативните им ефекти върху пазара на труда и социалните системи;
- Маргинализиране на голяма част от обществото.

По отношение на оперативните инструменти за прилагането на планираната стратегия, от заложените в този приоритет мерки излиза, че **Стратегията за българското село само ще създаде стратегия и ще обсъжда, но не ще се прилага в практиката.**

В правителствената програма липсва ясна логика и при конкретно планираните практически инструменти за развитие на селските райони. Например, не става ясно как ще се осъществи приоритет 13.3. ГАРАНТИРАНО ОПАЗВАНЕ И СЪХРАНЯВАНЕ НА УНИКАЛНИТЕ ПРИРОДНИ ДАДЕНОСТИ ЧРЕЗ ЦЕЛЕНАСОЧЕНА ПОДКРЕПА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА БИОЛОГИЧНО ЗЕМЕДЕЛИЕ, АЛТЕРНАТИВНИ ФОРМИ НА ТУРИЗЪМ, СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ, ИЗПОЛЗВАНЕ ПОТЕНЦИАЛА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО от отговорната институция Министерството на регионалното развитие и благоустройството в частта по създаване възможности за развитие на биологичното земеделие и каква връзка има тази цел с

планираното в цел 4 към цитирания приоритет „Повишаване на туристическото предлагане на паметници на културата от национално и световно значение и предложените мерки“.

Също не е ясно какъв е мотивът за включване на цел 8 „Повишаване на доходите на земеделските производители чрез прилагане на директните плащания, насърчаване сдружаването на производителите и подобряване на техните позиции във веригата за предлагане на земеделски продукти“ с две мерки:

- Подпомагане на производителите на плодове и зеленчуци;
- Прилагане на многопластовата структура на директните плащания.

Всички данни и анализи от предходния програмен период показват една изключително изкривена и дуалистична структура на земеделието в България, като е факт, че през 2013 г. субсидии в размер на 50 хил. - 100 хил. евро са получени от 1140 български земеделски производители. Над 45 хил. земеделци в страната са получили под 500 евро, като около 40 български земеделци са получили директни плащания по над 500 хил. евро. Тази концентрация на големи суми в малък брой едри производители повдига въпроса дали целта е повишаване на доходите в сектора или свръх забогатяването на 2-3 % от земеделските производители.

Въпроси будят и други конкретно планирани приоритети. Например, прилагането на ПРИОРИТЕТ 14.6. УСТОЙЧИВО ПАЗАРНО РАЗВИТИЕ НА МАКСИМАЛЕН БРОЙ ОТ РЕГИСТРИРАНИТЕ И НОВОРЕГИСТРИРАЩИТЕ СЕ ЗЕМЕДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ, е компрометирано на първо място поради изключително малките бюджети заделени от бюджета на ПСРС 2020, но и поради чисто нормативни пречки и спънки, свързани най-вече с легалността на преработвателите на първични продукти от животински произход и липсата на механизми за улеснен достъп до пазар и краен потребител.

В заключение трябва да кажем, че този документ обхваща голяма част от наболелите и важни за решаване пробелми в българското село и селско стопанство, но има прекалено общ характер, който не дава яснота относно най-важните приоритети, които правителството ще се стреми да разреши в рамките на следващите 4 години. Копирането на предизборните програми и залагането им като програми за изпълнение не означава изпълнен ангажимент още по-малко постигнати измерими индикатори. В основата си програмата в част земеделие се фокусира върху финансовите инструменти, като възможност за разрешаване на проблемите на българското земеделие. За съжаление то има нужда освен от финансова подкрепа и от нормативна такава.

Конкретни приоритетни сфери за управленски мерки са: Облекчаване на административната тежест за фермерите, създаване на гъвкав социално-осигурителен пакет, както за самите фермери, така и за наетите от тях сезонни работници, въвеждане на диференцирани осигурителни ставки, осигуряване достъп на малките и средни производители до равнопоставен достъп до пазар, „зелено“ земеделие и стимулиране на малки до средни земеделски структури с оглед съхраняване на най-ценният ресурс в селските райони – човешкият; повишаване качеството на живот в селските райони, чрез

подобряване достъп до публични услуги и др, разписани в секция „Приоритети“ към тема „Селски райони“ от платформата Зелени закони.

5. Тема „ЕНЕРГЕТИКА“

Тема „Енергетика“ е основна област за работа на правителството, на която е отделен раздел 11, с общо 15 приоритета.

Сред тези приоритети с радост забелязваме акценти, които са застъпени и от нашия екип в секция „Приоритети“ към тема „Енергетика“ от платформата Зелени закони: **ПАЗАРНИ РЕФОРМИ И ФИНАНСОВА СТАБИЛИЗАЦИЯ, ОТ КОИТО ЗАВИСИ ПОСТИГАНЕТО НА ДЪЛГОСРОЧНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ В ЕНЕРГЕТИКАТА. ПРИЕМАНЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА СТРАТЕГИЯ НА БЪЛГАРИЯ ДО 2030 Г. С ПОГЛЕД ДО 2050 Г. (ПРИОРИТЕТ 11.2.)** и масовизиране на енергийната ефективност (ПРИОРИТЕТ 11.2., 11.7, 11.8), **Обещаващо по отношение казуса „Южен поток“ е и планираното в приоритет 11.3 „ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ГОЛЕМИТЕ ЕНЕРГИЙНИ ПРОЕКТИ И ТЯХНАТА ИКОНОМИЧЕСКА ЕФЕКТИВНОСТ. ИЗГРАЖДАНЕТО ИМ САМО ПРИ ПЪЛНО СЪОТВЕТСТВИЕ С ЕВРОПЕЙСКИТЕ ПРАВИЛА И ДИРЕКТИВИ И ПРИ ДОКАЗАНА ИКОНОМИЧЕСКА ЕФЕКТИВНОСТ“**, като отново е потвърдена тази заявка и в ПРИОРИТЕТ 11.14. **ПРОДЪЛЖАВАНЕ СТРОИТЕЛСТВОТО НА ПРОЕКТА „ЮЖЕН ПОТОК“ САМО ПРИ ПЪЛНО СЪОТВЕТСТВИЕ С ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО, ПРИ ДИАЛОГ С ЕК И ПРИ ДОКАЗАНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОЛЗИ.**

По отношение на действия за „енергийно бедните“ граждани и очакваното поскъпване на енергията, **окуражаващи са мерките в ПРИОРИТЕТ 11.6. ГАРАНТИРАНЕ НА ИНТЕРЕСА НА БЪЛГАРСКИТЕ ПОТРЕБИТЕЛИ И БИЗНЕСА ОТ СПРАВЕДЛИВА ЦЕНА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯТА и в ПРИОРИТЕТ 11.9. ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА БЕДНОСТ.** Важна посока е и либерализацията на пазара и планираният ПРИОРИТЕТ 11.11. **ЗАВЪРШВАНЕ НА ЛИБЕРАЛИЗИРАНЕТО НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ И ПРИРОДЕН ГАЗ, В РЕЗУЛТАТ НА КОЕТО БИЗНЕСА И ДОМАКИНСТВОТА ДА МОГАТ ДА ИЗБИРАТ СВОЯ ДОСТАВЧИК НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ. ИЗГРАЖДАНЕ НА ЕНЕРГИЙНА БОРСА.** С цел оптимизиране на крайната цена е формулиран и ПРИОРИТЕТ 11.15. **КОМПЛЕКСЕН ПРЕГЛЕД НА РАЗХОДИТЕ В ЕНЕРГЕТИКАТА, ФОРМИРАЩИ КРАЙНАТА ЦЕНА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯТА, ЧИИТО РЕЗУЛТАТИ ДА БЪДАТ ОПОВЕСТЕНИ ПУБЛИЧНО,** като има значение как правителството планира да приложи изводите от този анализ.

Не виждаме обаче визия на правителството по отношение препоръчаните от нас мерки за **Изтегляне от експлоатация на ТЕЦ** и спиране проучванията за шистов газ, като последното е направено възможно чрез ПРИОРИТЕТ 11.12. **ИКОНОМИЧЕСКИ ОБОСНОВАНО И ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО РАЗВИТИЕ НА МЕСТНИТЕ ЕНЕРГИЙНИ РЕСУРСИ,** въпреки че в ПРИОРИТЕТ 11.13. **ГАРАНТИРАНЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА НЕЗАВИСИМОСТ НА СТРАНАТА** е разписана

мярката „Прилагане на решението на НС за забрана на технологията „хидрофракнинг“. Развиване на източниците и трасетата за доставка на природен газ и развитие на местния добив“ **Тревожни са и плановете за Строителството на нови ядрени мощности в България – приоритети 11.4 11.5** предвиждат възможното им развитие.

В правителствената програма темата за възобновяемите източници на енергия са споменати 4 пъти:

- **като част от изисквани от ЕС законодателни промени с нужно „Хармонизиране на законодателството в областта на енергията от възобновяеми източници за интегрирането на тази енергия в условията на либерализиран пазар с изготвяне на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за енергията от възобновяеми източници”**

- и като прилагана отново на европейските правила - **Насоките относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода 2014-2020 г. Чрез мерките**

- Интегриране на електроенергията от възобновяеми енергийни източници на пазара
- Въвеждане на пазарни механизми при предоставяне на държавни помощи за енергия от възобновяеми енергийни източници
- Намаляване на финансовата подкрепа за електроенергията от възобновяеми източници за потребителите с висока интензивност на енергопотреблението

Виждаме, че ВЕИ са тема на България, само доколкото законодателството на ЕС ги изисква, което поставя под въпрос реално планиране на ефективното им ползване за нуждите на крайния потребител. В същото време един от приоритетите на политиката по климата е увеличаване на използването на ВЕИ, като националната задължителна цел на България по отношение дела на ВЕИ е той да достигне 16% от крайното общо потребление на енергия до 2020 г. Належашо е обсъждането и съгласуването на действия и мерки така, че изпълнението на ангажиментите на страната към общата политика „енергетика-климат“ на ЕС да се осъществява по най-подходящ за условията у нас и адекватен на нуждите на гражданите начин.

Положителните тенденции са желанието за нова стратегия на сектора (до 2030, но с поглед до 2050 г.) и стратегия за енергийна ефективност, борбата с енергийната бедност (макар и главно с последиците, а не с причините) и желанието за амбициозни инвестиции в енергийната ефективност (което има своята „тъмна страна“ - високата степен на риск от провал поради липсата на адекватна подготвителна работа).

Опасности крие подходът да се абсолютизира някаква имагинерна „доказана икономическа ефективност“, вместо да се търсят сравнителните ползи и разходи от различни алтернативни политики, подходи и решения. За някои от точките липсата на (индикативен) график за реализацията им е основен **риск**. Например изготвянето на енергийна стратегия **след** даването на подкрепа или започване реализацията на някои големи проекти би бил поредният фарс, целящ да покаже, че България спазва европейските

правила. Стартирането на амбициозната идея за масирана енергийна ефективност без адекватна предварителна подготовка също крие големи рискове за компрометирането ѝ.

Основните изводи са, че програмата в частта ѝ за енергетиката:

1. Запазва досегашния подход на подкрепа за големите проекти и отказа от реформа в добива на местни въглища и използването им в ТЕЦ, което е предпоставка за отлагане на цялостната реформа и крие риск от поредното пренасочване на корупционните потоци в сектора от „старите“ към „новите“ управляващи
2. Задълбочава проблемите в сектора които са породени от повторемостта както на предприеманите, така и на непредприеманите действия.
3. Продължава подходът на полу-либерализация, псевдопазарни „реформи“, като се запазват всички проблеми, които остават да тежат на потребителите.
4. Предложените решения, вкл. оценените като положителни, не водят като цяло до постигането на основните екологични цели: безопасна, чиста, нисковъглеродна и нискорискова за живота и здравето на хората енергетика. Първо, защото е налице хаос между приоритетите, целите и мерките и липсват индикатори и второ – защото дори очакваният напредък в тази посока (напр. от идеите за ЕЕ) може да бъде неутрализиран от други идеи (напр. добива на нефт и газ, „Южен поток“, изграден „по европейски правила“)

Към момента не можем да кажем каква е **основната цел** на тази част от програмата, каква енергетика иска да постигне управляващата коалиция. Налице е компилация от различни – и в някои случаи (напр. по отношение на „Южен поток“ или по оста „нови проекти – енергийна ефективност“) взаимно противоречащи си текстове от програмите на различните партии. Но можем да прогнозираме, че без създаването на ясна и обществено приета стратегия за енергетиката, която да отчете проблемите и възможностите, и да даде посоката за излизане от кризата, прекратявайки постоянните заигравки от типа „тука има – тука няма“ (АЕЦ, тръбопровод, ТЕЦ, язовир и т.н.) ни очакват отново мощни катаклизми, породени от поредното управленско „снишаване“ пред реалните проблеми.

Автор: екип на проект „Зелени закони“